

«Πλανήτης στο κόκκινο... Ευρωδιασώστες σε δράση»: Διαθεματικό πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο πλαίσιο των Teachers4Europe

Αγγελική Κουγιουρούκη

Εκπαιδευτικός – 1^ο 12/θ Πρότυπο Πειραματικό Δ.Σ. Αλεξανδρούπολης
akougiou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία σκοπό έχει να παρουσιάσει τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές/τριες της Ε' τάξης του 1^{ου} Πρότυπου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Αλεξανδρούπολης κατά το σχολικό έτος 2013-14, στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος Teachers4Europe με τίτλο: «Πλανήτης στο κόκκινο...Ευρωδιασώστες σε δράση».

Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν, πέρα από τον εντοπισμό περιβαλλοντικών ζητημάτων, η ενημέρωση για τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με το θέμα και ο συντονισμός των δικών μας δράσεων ώστε οι μαθητές/τριες να αναπτύξουν οικολογική συνείδηση συμμετέχοντας ενεργά σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Παράλληλα, φιλοδοξία μας ήταν, μέσα από τη δική μας ευαισθητοποίηση να επηρεάσουμε τους ενήλικες ώστε να αλλάξει και η δική τους στάση ζωής και συμπεριφοράς ως προς την αειφορική περιβαλλοντική ανάπτυξη. Στην υλοποίηση του προγράμματος σημαντικό ρόλο έπαιξε η γνωριμία με τις χώρες της Ε.Ε. και των πράσινων πρωτεγουστών της. Το πρόγραμμα συνέβαλε στην προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών, στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης και στον εμπλουτισμό των γνώσεων και των εμπειριών τους σχετικά με τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Σχολικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντικά προβλήματα, Πλανήτης στο κόκκινο, Teachers4Europe

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Πλανήτης Γη «ασθενεί» τα τελευταία χρόνια. Πολλά είναι τα αίτια που συμβάλλουν στην εκδήλωση αυτής της «ασθένειας». Τα καυσαέρια που εκπέμπει η πλειοψηφία των αυτοκινήτων, η υπερθέρμανση του πλανήτη ως αποτέλεσμα της αλλαγής του κλίματος, η τρύπα του όζοντος, η μόλυνση των θαλασσών από ανθρώπινες ενέργειες.

Οι κυβερνήσεις διαφόρων κρατών λαμβάνουν κατά καιρούς ποικίλα μέτρα αποσκοπώντας στη βελτίωση των συνθηκών εκείνων που θα επαναφέρουν τη ζωή στον πλανήτη μας σε πρότερους φυσιολογικούς ρυθμούς.

Από την πλευρά της η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει σαφείς δεσμεύσεις για την προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων, τη διατήρηση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, τη διαχείριση των αποβλήτων και των

δραστηριοτήτων που έχουν δυσμενείς επιπτώσεις. Οι δεσμεύσεις αυτές συγκαταλέγονται μεταξύ των πεδίων της ευρωπαϊκής δράσης, τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και στον διεθνή χώρο. Στόχος είναι η εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου.

Θεωρώντας, λοιπόν, ότι η περιβαλλοντική εκπαίδευση, ως αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, θα πρέπει να επικεντρώνεται σε πρακτικά προβλήματα, να έχει τον απαραίτητο επιστημονικό χαρακτήρα, να οδηγεί στη διασαφήνιση εννοιών, την αναγνώριση αξιών, την ανάπτυξη αλλά και καλλιέργεια ψυχοκινητικών δεξιοτήτων και στάσεων απαραίτητων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τη διαμόρφωση κώδικα συμπεριφοράς γύρω από τα προβλήματα που αφορούν στην ποιότητα του περιβάλλοντος σε ατομικό αλλά και σε ομαδικό/κοινωνικό επίπεδο, οι μαθητές/τριες της Ε2 τάξης του 1^{ου} Πρότυπου Πειραματικού Δ. Σχ. Αλεξανδρούπολης υλοποίησαν κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2013-14, στο πλαίσιο των δράσεων Teachers4Europe, πρόγραμμα με τίτλο: «Πλανήτης στο κόκκινο...Ευρωδιασώστες σε δράση».

Στόχος της εκπαιδευτικής δράσης Teachers4Europe είναι να συμβάλει στην καλύτερη ενημέρωση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών για τις εξελίξεις των ευρωπαϊκών θεμάτων και να τους υποστηρίξει στο να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους, εφαρμόζοντας στην εκπαίδευση καινοτόμες βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας με αξιοποίηση και των τεχνολογιών της πληροφορικής και της επικοινωνίας. Παράλληλα αποσκοπεί στην αναβάθμιση και τη διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσω εκμάθησης καινοτόμων και κατάλληλα προσαρμοσμένων παιδαγωγικών μεθόδων καθώς και η προώθηση ίσων ευκαιριών στη μελλοντική γενιά των ευρωπαίων πολιτών που σήμερα βρίσκονται στην κατάλληλη ηλικία των 10-12 ετών.

Η ανάπτυξη του συγκεκριμένου προγράμματος «Πλανήτης στο κόκκινο...Ευρωδιασώστες σε δράση» προσέφερε τη δυνατότητα στις συνεργαζόμενες ομάδες εντός του τμήματος της σχολικής τάξης αλλά και εκτός αυτής να προσεγγίσουν όψεις του θέματος μέσα από τα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών του Υπουργείου Παιδείας και να πραγματοποιήσουν ποικίλες δράσεις προκειμένου να συλλέξουν το απαιτούμενο πληροφοριακό υλικό.

Σκοπός του προγράμματος

Βασικός σκοπός του προγράμματος ήταν ο εντοπισμός περιβαλλοντικών ζητημάτων, η ενημέρωση για τις δράσεις της Ε.Ε. αναφορικά με το θέμα καθώς και ο συντονισμός των δικών μας δράσεων έτσι ώστε η ομάδα των μικρών μαθητών/τριών να αναπτύξει οικολογική συνείδηση συμμετέχοντας ενεργά σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Εκπαιδευτικοί Στόχοι

Προκειμένου να γίνει εφικτή η υλοποίηση της συγκεκριμένης καινοτόμου δράσης τέθηκαν εξ αρχής οι στόχοι του προγράμματος. Αυτοί ήταν: η γνωριμία με τη μεγάλη οικογένεια της Ε.Ε. και τις χώρες που την αποτελούν, ο εντοπισμός και η έρευνα σημαντικών περιβαλλοντικών ζητημάτων που θέτουν σε κίνδυνο τον πλανήτη Γη και απασχολούν τους ανθρώπους ειδικότερα στο χώρο της Ευρώπης, η ενημέρωση για τις δράσεις της Ε.Ε. αναφορικά με τη λήψη μέτρων για την αποφυγή ζητημάτων επιβάρυνσης του περιβάλλοντος, η γνωριμία με τις πράσινες πρωτεούσες της Ε.Ε. καθώς και ενός φυσικού τρόπου ζωής, υγιεινού και πραγματικά ενεργού, η ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης και η ενεργός συμμετοχή σε θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, η ανάπτυξη ικανοτήτων συνεργασίας, ομαδικότητας,

πρωτοβουλίας, υπευθυνότητας, ερευνητικής διάθεσης, παρατήρησης, έρευνας, κριτικής σκέψης και μεθοδικότητας και τέλος η έκφραση του προβληματισμού τους σε σχέση με το θέμα μέσα από τη ζωγραφική, τη φωτογραφία, τη θεατρική αγωγή και γενικότερα την τέχνη.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε: α) Με τη μέθοδο «Εφαρμογής Σχεδίου» ή Μέθοδο Project (Frey, 1990. Σουλιώτη & Παγγέ, 2004. Σταμάτης & Χουρδάκης, 2010. Ταράτορη-Γσαλκατίδου, 2010. Kaldi, 2011) με βασικές αρχές τη διεπιστημονική θεώρηση, τη βιωματική προσέγγιση, την ομαδική εργασία, την ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου και την καλλιέργεια κριτικής σκέψης, β) Με τη μετακίνηση των μαθητών/τριών στο προς μελέτη πεδίο (Falk & Balling, 1982). γ) Με κατευθυνόμενη ιστοεξερεύνηση (Παπανικολάου, 2009), δ) Με δράσεις, συνεντεύξεις, θεατρικό παιχνίδι-αυτοσχεδιασμού (Παπαδόπουλος, 2010), ε) Με ηλεκτρονικά και επιτραπέζια παιχνίδια, στ) Με κατασκευή ιστολογίου.

Η τάξη χωρίστηκε σε ολιγομελείς ομάδες, μεικτές ως προς το φύλλο και τις μαθησιακές δυνατότητες, οι οποίες επεξεργάστηκαν το υλικό και τα στοιχεία που προέκυψαν από τη σχετική έρευνα και από φύλλα εργασίας. Οι δραστηριότητες ήταν ενταγμένες στα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος ώστε να επιτυγχάνεται διαθεματική προσέγγιση του θέματος (Καρατζιά-Σταυλιώτη, 2002. Κουλουμπαρίτση, 2004).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

Αφορμή για την ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα αποτέλεσε η επεξεργασία δύο πολύ σημαντικών εννοιών, καιρός- κλίμα κατά τη διάρκεια του μαθήματος της Γεωγραφίας. Η κατανόηση των εννοιών αυτών καθώς και η επιρροή τους στις ανθρώπινες δραστηριότητες μας οδήγησε στη γωνιά του παιδιού στην ιστοσελίδα της Ε.Ε απ' όπου διαβάσαμε το βιβλίο: «Ο κόσμος καίγεται!», μια ιστορία που μας προβληματίσε (Ευρωπαϊκή Ένωση. (2005). Ο κόσμος καίγεται! Ανάκτηση 10/2/2014, http://ec.europa.eu/clima/publications/docs/weather_el.pdf). Οι μαθητές συμπέραναν ότι ο πλανήτης μας εκπέμπει σήμα κινδύνου και προέβησαν στις παρακάτω δραστηριότητες:

- Σκέφτηκαν ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που βάζουν σε κίνδυνο τον πλανήτη μας.
- Δημιούργησαν με καταγισμό ιδεών εννοιολογικό χάρτη, ενώ μαθήτριες των ομάδων ανέλαβαν να πάρουν φανταστική συνέντευξη από την αλεπού-ήρωα της περιπέτειας και να δημιουργήσουν σταυρόλεξο με τις καινούριες έννοιες.
- Αποφάσισαν τη δημιουργία ιστολογίου με τίτλο: «Πλανήτης στο κόκκινο...Ευρωδιασώστες σε δράση» ώστε το υλικό των δράσεών μας να είναι ορατό από όλους όσοι προβληματίζονται για την κατάσταση του πλανήτη μας. <http://planitiskokkino.blogspot.gr/>. Το ιστολόγιο, στο οποίο είναι αναρτημένο όλο το υλικό μας, περιλαμβάνει 4 θεματικές ενότητες.
- Αναζήτησαν φωτογραφίες όπου αποτυπώνονται με τον καλύτερο τρόπο τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης Γη.
- Δημιούργησαν πίνακα με τα προβλήματα αυτά αλλά και με τους ζωντανούς οργανισμούς που κινδυνεύουν στη φύση, πέρα από τον άνθρωπο.

Οι μαθητές/τριες χωρίστηκαν σε ομάδες και εκπρόσωποι τους μπήκαν σε ρόλο ερευνητή προκειμένου να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο. Βασική πηγή

ήταν η διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια, ιστοσελίδες όπως econews.gr, Greenhouse, Ecocrete.gr, αλλά και οι γονείς. Εκπρόσωποι των ομάδων:

- Ερεύνησαν και παρουσίασαν πληροφορίες για την κλιματική αλλαγή, την όξινη βροχή, τις πυρκαγιές, τα καυσαέρια, τη μόλυνση του πλανήτη, τις πετρελαιοκηλίδες, τη ρύπανση από εργοστάσια, τα αέρια θερμοκηπίου αλλά και τη ρύπανση των θαλασσών. Στη θεματική του ιστολογίου με τίτλο «Παίζω και μαθαίνω» δημιουργήθηκαν puzzle με εικόνες από τα προβλήματα αυτά.

- Παρατήρησαν τις σχετικές φωτογραφίες, προβληματίστηκαν για τις επιπτώσεις των ζητημάτων αυτών σε τοπικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Προσπάθησαν να φανταστούν, να σκεφτούν και να καταγράψουν τι θα μπορούσε ακόμη να είχε συλλάβει ο φακός του φωτογράφου που αποτύπωσε αυτά τα προβλήματα. Με τα φύλλα εργασίας που συμπλήρωσαν δημιουργήθηκε ebook.

Μια από τις πρώτες δράσεις ήταν και η προσπάθειά μας να γνωρίσουμε το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον των χωρών της Ε.Ε. Με αφορμή την επεξεργασία του κεφαλαίου «Είμαστε πολίτες της Ελλάδας, της Ευρώπης και του κόσμου» στο μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής:

- Περιηγηθήκαμε στα κράτη της Ε.Ε. και εντοπίσαμε τις πρωτεύουσές τους.
- Μαθητές/τριες ανέλαβαν να συγκεντρώσουν και να παρουσιάσουν υλικό για χώρες της Ε.Ε. ώστε να δημιουργηθεί ένα ξεχωριστό ebook.

- Κάναμε μια ιστορική αναδρομή στη δημιουργία της Ε.Ε. και γνωρίσαμε ενδιαφέροντα στοιχεία, όπως για το πώς λειτουργεί η Ε.Ε., για τη μέρα της Ευρώπης, το σύνθημα της Ε.Ε., το Νόμπελ ειρήνης, τους ιδρυτές της Ε.Ε. (Η Ε.Ε. σε διαφάνειες. http://europa.eu/abc/euslides/index_el.htm. Τα σύμβολα της ΕΕ. http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index_el.htm. Ευρωπαϊκές σημαίες. <http://bookshop.europa.eu/el/--pbQC0213211/> Ανάκτηση 10/2/2014).

- Διαβάσαμε πληροφορίες παίζοντας το παιχνίδι «Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη», από την ιστοσελίδα της Ε.Ε. (Ε.Εν. (2014) Η γωνιά του παιδιού. Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη! Ανάκτηση 10/2/2014, http://europa.eu/kids-corner/index_el.htm)

Όμως, η Ευρώπη κατά διαστήματα αντιμετώπισε διάφορα προβλήματα, τα οποία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στον να βρεθεί ο πλανήτης μας στο «κόκκινο». Για να μάθουμε ποια ήταν αυτά:

- Επισκεφθήκαμε ιστοσελίδες, παρακολουθήσαμε βίντεο αλλά και animation με ενδιαφέροντα στοιχεία για τα αέρια του θερμοκηπίου, το λιώσιμο των πάγων, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, την κλιματική αλλαγή.

- Φτιάξαμε χάρτη με τα διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα που εντοπίσαμε.

- Παίξαμε το ηλεκτρονικό παιχνίδι: «Ποιος θέλει να γίνει εκατομμυριούχος εντοπίζοντας περιβαλλοντικά ζητήματα».

Στην ώρα της Φιλαναγνωσίας διαβάσαμε το κείμενο: Η Νερανώ από το βιβλίο της Γ. Γρηγοριάδου Σουρέλη *Το τρελοβάπορο χωρίς τιμόνι*, ένα κείμενο με περιβαλλοντικά μηνύματα. Στην ώρα της Γλώσσας και εκμεταλλευόμενοι εργασία για την παραγωγή γραπτού λόγου, αποδώσαμε σε θεατρική μορφή τη Νερανώ, μοιράσαμε τους ρόλους και παίξαμε το μικρό θεατρικό μας στην αυλή του σχολείου, μια που το θέμα σχετιζόταν με το φυσικό περιβάλλον. Η ώρα της Γλώσσας, όμως, μας έδωσε την ευκαιρία να κάνουμε και άλλες δράσεις αναφορικά με το θέμα μας:

- Συντάξαμε ερωτηματολόγιο προκειμένου να δούμε τι κάνουμε και τι μπορούμε να κάνουμε, εμείς οι άνθρωποι, για τον πλανήτη μας και το επεξεργαστήκαμε σε διαδικτυακή φόρμα προκειμένου να προστεθεί στο ιστολόγιο.

- Γράψαμε ιστορίες για μία πιθανή συνάντηση με κάτοικο άλλου πλανήτη στον οποίο εξιστορούνται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης Γη (ενότητα: «Μυστήρια-επιστημονική φαντασία»).

Περιηγηθήκαμε σε ιστοσελίδες της Ε.Ε. για να ενημερωθούμε για την πολιτική που ακολουθείται σε θέματα περιβάλλοντος. (Σύνοψη της νομοθεσίας της Ε.Ε. για το περιβάλλον. http://europa.eu/legislation_summaries/environment/index_el.htm. Η Ε.Ε. με απλά λόγια: περιβάλλον.

http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/el/environment_el.pdf, Περιβάλλον- Βασικά στοιχεία της Ε.Ε. http://ec.europa.eu/environment/basics/home_el.htm, The EU's 2030 goals for climate and energy. <https://www.youtube.com/watch?v=Ptl02ppT-lc>, Περιβάλλον- Βασικά στοιχεία της Ε.Ε. Ανάκτηση 3/3/2014

http://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/forests/index_el.htm)

- Παρακολούθησαμε βίντεο με τους στόχους που έχουν τεθεί αναφορικά με το κλίμα και την ενέργεια.
- Παίξαμε το παιχνίδι Honoloko, στην ιστοσελίδα της Ε.Ε., για να δούμε τι θα μπορούσαμε να κάνουμε ώστε να προστατεύσουμε το περιβάλλον και να παραμείνουμε υγιείς.

Επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα του WWF και παίξαμε το ηλεκτρονικό παιχνίδι για να μάθουμε το ενεργειακό μας αποτύπωμα. (WWF: Το κλίμα είναι στο χέρι σου. Ανάκτηση 7/3/2014, <http://www.wwf.gr/footprint/flash.php>)

- Επισκεφθήκαμε την ιστοσελίδα του econews.gr προκειμένου να δοκιμάσουμε και εκεί το ενεργειακό μας αποτύπωμα. Τα αποτελέσματα ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά μια και το ενεργειακό μας αποτύπωμα έδειξε ότι οι δραστηριότητές μας έχουν χαμηλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Γράψουμε δελτία καιρού σκεφτόμενοι πώς ενδεχομένως θα είναι το κλίμα στον πλανήτη Γη μετά από 50 χρόνια
- Συντάξαμε ερωτήσεις και καταγράψαμε συνέντευξη με το διευθυντή του σχολείου σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας στο χώρο του σχολείου
- Επεξεργαστήκαμε φύλλα δραστηριοτήτων για την κλιματική αλλαγή.
- Επιδοθήκαμε σε συμβολικό καθαρισμό κοντινής στο σχολείο ακτής.
- Ως μικροί Ευρωδιασώστες αυτοσχεδιάσαμε πάνω σε προβλήματα που απασχολούν τον πλανήτη μας και στείλαμε μήνυμα στους μεγάλους για να αναλάβουν κι αυτοί δράση.
- Ζωγραφίσαμε, εκμεταλλευόμενοι το έντυπο της Ε.Ε. «Φαντάσου και ζωγράφισε ένα καλύτερο περιβάλλον για τον Τομ» (Ε.Ε. (2013). Φαντάσου και ζωγράφισε ένα καλύτερο περιβάλλον για τον Τομ. Ανάκτηση 4/4/2014, <http://ec.europa.eu/environment/pubs/children/pdf/activity/el.pdf>).

Η 21η Μαρτίου, ημέρα της εαρινής ισημερίας, είναι μέρα διεθνώς αφιερωμένη στην προστασία των Δασών, αυτού του τόσο πολύτιμου πνεύμονα οξυγόνου, που κινδυνεύει όμως άμεσα από τα καυσαέρια, την όξινη βροχή, τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Την ημέρα αυτή: παρακολούθησαμε μικρό αφιέρωμα στα δάση της Ελλάδας και της Ευρώπης, ενημερωθήκαμε για τις ενέργειες της Ε.Ε. στον τομέα αυτό, αναλάβαμε δράση συμπληρώνοντας σχετικά φύλλα δραστηριοτήτων και δημιουργώντας πόστερ το οποίο τοποθετήθηκε σε εμφανές σημείο εντός του σχολείου ώστε να είναι ορατό και από τους μαθητές των υπόλοιπων τάξεων. Ανάλογες ήταν οι δράσεις μας με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα νερού, στις 22 Μαρτίου. Η ημέρα αυτή αλλά και το έντυπο της Ε.Ε. «Εσύ θα έπινες τα λύματά σου;» μας οδήγησαν σ' ένα μικρό αφιέρωμα σχετικά με το νερό. Συζητήσαμε για τον κύκλο του νερού στη φύση, τι συμβαίνει στον κόσμο σχετικά με τα αποθέματα του νερού,

ποια είναι τα μέτρα που λαμβάνει η Ε.Ε. σε θέματα προστασίας των υδάτινων πόρων ενώ δημιουργήσαμε ένα νέο πόστερ με σελιδοδείκτες, προτάσεις για εξοικονόμηση νερού, ζωγραφιές αλλά και σχετικό ποίημα.

Η Ε.Ε. προκειμένου να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες σε θέματα περιβάλλοντος καθιέρωσε το θεσμό του Βραβείου Πράσινης Πρωτεύουσας. Πρώτη πόλη που κέρδισε το βραβείο ήταν η Στοκχόλμη. Έτσι, λοιπόν:

- Περιηγηθήκαμε σε ιστοσελίδες της Ε.Ε. για να ενημερωθούμε για το θεσμό αλλά και για τις άλλες πόλεις που κέρδισαν το βραβείο τις επόμενες χρονιές (Οι Ευρωπαϊκές πόλεις ντύνονται στα πράσινα. Ανάκτηση 27/3/2014, http://ec.europa.eu/news/environment/101022_1_el.htm).
- Με τη βοήθεια του Google Earth περιηγηθήκαμε στις πόλεις αυτές, παρακολούθησαμε σχετικά βίντεο και κάναμε το δικό μας χάρτη.
- Επεξεργαστήκαμε εργασία σχετική με τα παιχνίδια στο μάθημα της Γλώσσας και δημιουργήσαμε ένα ακόμη ηλεκτρονικό παιχνίδι για τις Πράσινες Πρωτεύουσες της Ευρώπης.
- Κατασκευάσαμε, ως Ευρωδιασώστες που νοιάζονται και επιθυμούν ένα καλύτερο περιβάλλον με ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης, το δικό μας επιτραπέζιο παιχνίδι με ανακυκλώσιμα υλικά και οδηγίες συνταγμένες βάσει συγκεκριμένων γραμματικών φαινομένων (χρήση οριστικής, προστακτικής ή υποτακτικής για τη σύνταξη οδηγιών σε παιχνίδια). Το ονομάσαμε «Ευρωπρασινούπολη». Παίζοντας το, δημιουργήσαμε τη δική μας Πράσινη Πόλη στην Ευρώπη. (<http://photopeach.com/album/198a9c8>)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Οι μαθητές/τριες όλων των ομάδων αξιολόγησαν τη συνεργασία τους ως ομαλή και αποτελεσματική και το τελικό προϊόν της εργασίας ως ιδιαίτερα ενδιαφέρον τόσο για τους ίδιους όσο και για το κοινωνικό σύνολο, όπως φάνηκε από τις συνεντεύξεις στο τέλος του προγράμματος: «Ήταν μια φανταστική εμπειρία. Έμαθα πάρα πολλά πράγματα και κατάλαβα ότι δεν πρέπει να μολύνουμε το περιβάλλον. Δημήτρης Κ.» «Πέρασα πολύ ωραία με τις δράσεις που κάναμε με την κυρία μας. Πιο πολύ μου άρεσε όταν κάναμε αυτοσχεδιασμούς. Όλα όσα κάναμε μου άρεσαν. Μάθαμε επίσης. Μάθαμε να προστατεύουμε το περιβάλλον και να μην το μολύνουμε. Μάθαμε ότι είναι κακό να σκοτώνεις ζώα, μάθαμε να φροντίζουμε τον πλανήτη μας και τέλος ότι όλοι έχουμε ίδια δικαιώματα και ότι δεν ξεχωρίζουμε ο ένας από τον άλλο. Κωνσταντίνα Κ.» «Μου άρεσαν πάρα πολύ όλες αυτές οι εργασίες που κάναμε κι έμαθα πάρα πολλά πράγματα για το περιβάλλον και για τις χώρες της Ευρωπαϊκής ένωσης και μακάρι όλα τα παιδιά να έχουν τις ίδιες γνώσεις από το Teachers4Europe!!! Θα ήθελα να ζαναζήσω αυτή την εμπειρία, όπως και όλοι. Jim Kil.»

Σε παρόμοια αξιολόγηση κατέληξε και ο εκπαιδευτικός της τάξης, επισημαίνοντας την προθυμία των μαθητών/τριών να γίνουν κοινωνοί περιβαλλοντικών προβλημάτων που επιβαρύνουν την κατάσταση του Πλανήτη Γη, να αναλάβουν πρωτοβουλία δράσεων για την προστασία του, να γνωρίσουν το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της Ε.Ε. καθώς και τη νομοθεσία που διέπει θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής. Αξίζει να σημειωθεί ότι καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος ενημερωνόταν το ημερολόγιο δραστηριοτήτων, ενώ συντάχθηκαν σχετικά ερωτηματολόγια και φύλλα δραστηριοτήτων.

Γενικότερα, μπορούμε να πούμε ότι αναφορικά με τον καινοτόμο χαρακτήρα του έργου σε σχέση με την παραγωγή μιας νέας προσέγγισης στην εκπαιδευτική διαδικασία, η υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης δίνει την ευκαιρία στον

εκπαιδευτικό να προσεγγίσει τα αντικείμενα του Αναλυτικού Προγράμματος από μια διαφορετική οπτική και μέσα από διάφορες πηγές που διευρύνουν τον τομέα της έρευνας εκπαιδευτικού υλικού εφαρμόζοντας καινοτόμες βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας με αξιοποίηση και των τεχνολογιών της πληροφορικής και της επικοινωνίας. Συμβάλει στην καλύτερη ενημέρωση εκπαιδευτικού και μαθητών αναφορικά με τις εξελίξεις των ευρωπαϊκών θεμάτων. Επίσης, συμβάλλει στο έργο της βελτίωσης της διδακτικής πράξης καθώς επιτυγχάνει σαφή αποτελέσματα μάθησης αφού διεγείρεται το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων και προωθείται η συμμετοχή όλων (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2010). Παράγεται δε υλικό που προέρχεται από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους.

Αναφορικά με την παιδαγωγική αξία του έργου πρέπει να τονίσουμε ότι συμβάλλει στην προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών/τριών, στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και οικολογικής συνείδησης αλλά και στον εμπλουτισμό των γνώσεων και των εμπειριών τους σχετικά με τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο τόσο στο συγκεκριμένο τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής όσο και σε τομείς του κοινωνικού και ατομικού πεδίου που αυτές επηρεάζουν.

Τέλος, συμβάλλει στη λειτουργία της σχολικής τάξης/μονάδας καθώς διαμορφώνει θετικό κλίμα στις σχέσεις της σχολικής κοινότητας (Σουλιώτη & Παγγέ, 2004) και στις σχέσεις με τους γονείς. Αναπτύσσει μια διαφορετική σχολική κουλτούρα και διευρύνει τη συνεργασία εντός αλλά και εκτός της σχολικής μονάδας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με τη συμμετοχή τους στο συγκεκριμένο πρόγραμμα: «Πλανήτης στο κόκκινο...Ευρωδιασώστες σε δράση» τα παιδιά συνεργάστηκαν, δούλεψαν ομαδικά, συγκέντρωσαν πληροφοριακό υλικό (Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, 2010). Γνώρισαν τα περιβαλλοντικά προβλήματα που επιβαρύνουν τη ζωή στον Πλανήτη Γη, καθώς και το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της Ε.Ε., όπου πιθανόν να εμφανίζονται παρόμοια προβλήματα. Τους δόθηκε, επίσης, η δυνατότητα να γίνουν κοινωνοί της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής. Ενημερώθηκαν, συζήτησαν, εκτίμησαν και, μέσω δράσεων και πρωτοβουλιών που ανέπτυξαν, συνειδητοποίησαν τη σημασία της ατομικής ευθύνης του καθενός για τη διασφάλιση ποιοτικών περιβαλλοντικών συνθηκών διαβίωσης. Γνώρισαν τις Πράσινες Ευρωπαϊκές Πρωτεύουσες και με τις δράσεις τους έστειλαν το δικό τους μήνυμα στους ενήλικες. Επιπλέον, δόθηκε η ευκαιρία σε όλους τους μαθητές/τριες να αναπτύξουν δεξιότητες και ταλέντα που ενδεχομένως δεν γνώριζαν ότι είχαν. Τέλος, αν και οι μαθητές/τριες ευαισθητοποιήθηκαν σε θέματα περιβάλλοντος και σεβασμού της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, τα συμπεράσματά μας για τυχόν αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος, θα ήταν αυθαίρετα.

Εν κατακλείδι, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η διαθεματική προσέγγιση από τους μαθητές/τριες θεμάτων επίκαιρων και ταυτόχρονα διαχρονικών, όπως είναι τα περιβαλλοντικά ζητήματα και ο τρόπος αντιμετώπισής τους από την Ε.Ε., θέτει τις βάσεις για την ενεργό συμμετοχή σε θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση (2012). *Εσύ θα έπινες τα λύματά σου; Ένα φυλλάδιο για το νερό, για νέους ανθρώπους.*

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή-Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα (2011). *Στον αστερισμό της Ευρώπης*. Επανεκδοση.
- Falk, J. H. & Balling, J. D. (1982). The Field Trip Milieu: Learning and Behavior as a Function of Contextual Events. *The Journal of Educational Research*, Vol. 76, No. 1, 22-28.
- Frey, K. (1990). *Η μέθοδος project*. Θεσσαλονίκη: εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη.
- Kaldi, S., Filippatou, D. & Govaris, C. (2011). Project-based learning in primary schools: effects on pupils' learning and attitudes. *Education 3-13*, Vol. 39, No 1, 35-47.
- Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. (2002). Η Διαθεματικότητα στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Παραδείγματα από την Ευρωπαϊκή Εμπειρία και Πρακτική. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 52-65.
- Κουλουμπαρίτση, Α. Χ. (2004). Διαθεματικότητα και Επικοινωνιακή Προσέγγιση στη Σχολική Πράξη. Εισήγηση στην Ημερίδα: *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Πράξη: Η Ελληνική Περίπτωση*. Λεμεσός.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*. Αθήνα: εκδ. Σ.Π. Παπαδόπουλος
- Παπανικολάου, Κ.Α. (2009). Μάθηση βασισμένη σε Πηγές: Πληροφοριακός Εγγραμματισμός και Οργάνωση Διαδικτυακών Εξερευνήσεων, στο *Διδακτικές Προσεγγίσεις και Εργαλεία για τη διδασκαλία της Πληροφορικής*. Επιμέλεια Μ. Γρηγοριάδου, κ.α. Εκδ. Νέων Τεχνολογιών.
- Σουλιώτη, Ε. Β. & Παγγέ, Τ. (2004). Διαθεματική προσέγγιση και διδασκαλία. Η μέθοδος project. *Νέα Παιδεία*, 112, 40 – 50.
- Σταμάτης, Π. & Χουρδάκης, Γ. (2010). Αξιοποίηση της μεθόδου Project στη διαμόρφωση περιβαλλοντικών γνώσεων των μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: Μια μελέτη περίπτωσης με την υλοποίηση Σ.Π.Π.Ε στο πλαίσιο της εφαρμογής της Ευέλικτης Ζώνης. Στο: 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: *Μαθαίνω πώς να μαθαίνω*. Αθήνα.
- Ταρατόρη – Τσαλκατίδου, Ε. (2010). *Η Μέθοδος Project στη Θεωρία και στην Πράξη*. Θεσσαλονίκη: εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη.